

2020: een jaar vol coronaperikelen

De COVID-19-epidemie heeft ons al meer dan een halfjaar in haar greep en we zijn intussen gewend aan beelden van persconferenties met de minister-president en de minister van Volksgezondheid die ons erop attent maken dat het virus nog niet klaar is met ons.

Quarantaines, al dan niet intelligente lockdowns en het dragen van mond-neusmaskers moeten ervoor zorgen dat het virus zo snel mogelijk geëlimineerd wordt, maar dit heeft grote gevolgen voor de samenleving.

Thuiswerken is voor sommigen een crime: als je met je collega's skypeet, verloopt de communicatie lastiger dan op kantoor bij de koffieautomaat.

Horecagelegenheden zijn gesloten en door het gebrek aan klandizie zijn sommige cafés zelfs failliet gegaan.

Ook de reisbranche heeft het lastig: massaal met een lowbudgetluchtvaartmaatschappij naar een zon-zee-strandbestemming als de Turkse Riviera afreizen is heden ten dage immers niet mogelijk.

De cultuur- en evenementensectoren proberen door middel van moderne technologie hun publiek alternatieve versies aan te bieden: musea hebben hun moderne kunstcollecties op internet tentoongesteld en drum-'n-bassfestivals worden gelivestreamd.

Veel mensen hebben nieuwe hobby's opgepakt in de afgelopen maanden: vrienden van mij hebben leren koken en maken tegenwoordig heerlijke hummus of hebben een cursus macrameeën gevolgd, en ik doe zelf regelmatig mee met via YouTube uitgezonden pubquizen, waarbij ik via

social media overleg met mijn teamgenoten. Googelen is immers voor sukkels, volgens de quizmaster.

De homo sapiens heeft allerlei pandemieën zoals cholera, de zwarte dood en de Spaanse griep al overwonnen; ik ga ervan uit dat corona dan een peulenschil is. Samen krijgen we het virus onder controle.

Moeilijke woorden

- 2020: jaartallen worden normaal gesproken in cijfers geschreven, tenzij anders aangegeven. Mocht je het toch voluit willen schrijven, dan is het “tweeduizend twintig”, met een spatie ertussen.
- COVID-19-epidemie: tegenwoordig alom in het nieuws. Nog niet in de papieren woordenboeken, maar wel te vinden in de onlineversie van het Groene Boekje op www.woordenlijst.org. COVID met hoofdletters, 19 als cijfer en met twee streepjes. Je mag namelijk geen cijfers aan letters vast schrijven.
- halfjaar: half jaar als twee woorden is ook toegestaan. Er is namelijk geen verschil in uitspraak of betekenis.
- minister-president: met een streepje ertussen.
- minister van Volksgezondheid: het woord minister zelf moet met een kleine letter, het vakgebied waar hij minister van is met een hoofdletter. Zo heb je dus de minister van Defensie, de minister van Binnenlandse Zaken, met hoofdletters, en dus ook de minister van Volksgezondheid.
- Quarantaines: dit woord komt zo vaak in het nieuws voorbij dat het waarschijnlijk geen moeilijkheden meer oplevert. De oorsprong van het woord is wel een interessant verhaal. Tijdens de pestepidemie in de veertiende eeuw hadden mensen in Venetië al door dat de ziekte zeer besmettelijk was en je aangestoken kon worden als je bij iemand in de buurt kwam die besmet was. Alle schepen die in de haven wilden aanleggen, moesten daarom 40 dagen buiten de stad in afzondering wachten. Pas daarna mochten ze de haven in. Het Italiaanse woord voor veertig is “quaranta”, en daar is dus onze quarantaine van afgeleid.
- al dan niet: drie woorden. Het betekent zoveel als “wel of niet”.
- mond-neusmaskers: met een streepje tussen mond en neus, verder aan elkaar. Het zijn maskers die zowel de mond als de neus bedekken. De eerste delen zijn gelijkwaardig en daarom moet er een streepje tussen.

- geëlimineerd: met een trema op de tweede e.
- sommigen: het verwijst hier naar personen. Je zou er in gedachten “sommige mensen” van kunnen maken. Daarom schrijf je het met een n als laatste letter.
- crime: iets buitengewoon ergerlijks of onaangenaams. Een van oorsprong Frans leenwoord.
- skype: afgeleid van de videobeldienst Skype. Als je van een eigennaam een werkwoord maakt, verliest die naam zijn hoofdletter. Verder eindigt het woord op -et (en is het niet ‘skrypt’), omdat de e noodzakelijk is voor de correcte uitspraak.
- klandizie: ik vind zelf dit woord heel Frans klinken, en heb het vroeger dan ook eens als ‘clandisie’ geschreven. Het is oorspronkelijk ook Frans, in die taal heb je het woord ‘chalandise’. Maar dat woord is al heel lang geleden overgenomen door het Nederlands en verbasterd tot klandizie, met een k en een z.
- cafés: met een accent aigu (streepje naar rechts) op de e. Door dat accent is in de meervoudsvorm ook geen apostrof nodig vóór de s. Je kunt het immers niet fout uitspreken.
- failliet: je hoort het niet, maar midden in het woord zitten twee l’en.
- lowbudgetluchtvaartmaatschappij: een heel lang woord, eigenlijk een grote samenstelling met veel onderdelen. Het wordt als één woord geschreven.
- zon-zee-strandbestemming: een bestemming waar zowel zon, als zee, als strand te vinden is. Daarom tussen zon en zee, en tussen zee en strand streepjes. “bestemming” wordt eraan vast geschreven.
- Turkse Riviera: de namen van geografische gebieden, en dus ook die van dit gebied worden met hoofdletters geschreven. Let overigens ook op het accent grave (streepje naar links) op de e in “Riviera”.
- heden ten dage: een versteende uitdrukking, waarin je nog kunt zien dat het Nederlands vroeger naamvallen had. “ten” met een n op het einde, “dage” eindigt met een e.
- cultuur- en evenementensectoren: je zou ervan kunnen maken “cultuursector en evenementensector”. Het stukje ‘sector’ is dus weggelaten in het eerste deel. Daarom moet daar een streepje.
- moderne kunstcollecties: het stukje “moderne” verwijst naar kunst, niet per se naar collecties. Daarom schrijf je dit als één woord. Vergelijk het met een “langeafstandsloper”, die loopt lange afstanden, maar het woord zegt niets over of die persoon zelf lang is.
- tentoongesteld: aan elkaar.

- drum-'n-bassfestivals: drum-'n-bass is een genre binnen de dancemuziek. Met een apostrof en de letter n, dus niet "and" voluit geschreven. Na drum en voor bass een streepje, festivals eraan vast.
- gelivestreamd: oftewel live uitgezonden via internet. Een vanuit het Engels overgenomen woord, wat dus op de Engelse manier geschreven wordt.
- hobby's: de meervoudsvorm wordt volgens de Nederlandse regels gemaakt, met een apostrof en een s, dus niet zoals in het Engels "hobbies".
- hummus: van oorsprong Midden-Oosters voedsel, gemaakt met onder andere kikkererwten en sesampasta. Ook in de supermarkt is het te koop, maar daar zie je vaak foute spellingen op de verpakkingen staan, bijvoorbeeld "hoemoes". Doordat je het zo vaak fout ziet, is het een leuk dicteewoord. Niet te verwarren met humus met één m, dat is een soort compost en wordt in de tuin gebruikt.
- macrameeën: een handwerktechniek, waarmee je door middel van het maken van knopen in touwen patronen kunt maken. Het zelfstandig naamwoord is macramé met een enkele e met een accent aigu erop aan het einde, maar het werkwoord is met dubbel e, en vervolgens een e met een trema (dus in totaal drie e's achter elkaar).
- YouTube: de naam van de beroemde videowebsite, wordt geschreven zoals ze het zelf schrijven (dit heet het donorprincipe), dus met een hoofdletter T in het midden.
- pubquizen: met een b als derde letter, want het is afgeleid van een Engels soort café, de pub. Het meervoud schrijf je met dubbel z.
- social media: een vanuit het Engels overgenomen term, wordt nog zoals in het Engels geschreven, verder is het eigenlijk niet heel lastig. Je hebt ook het vernederlandste begrip "sociale media", maar dat wordt anders uitgesproken en is hier dus hier niet juist.
- Googelen: het gebruikmaken van zoekmachine Google. Doordat we het in het Nederlands uitspreken als drie lettergrepen, is er in het Nederlands een e tussen de g en l in gesloten.
- homo sapiens: de nadenkende mens, een uit het Latijn overgenomen term. Twee woorden, geen hoofdletters, en ook geen trema op de e (want de oude Romeinen gebruikten geen trema's).
- pandemieën: de klemtoon van pandemie ligt op de laatste lettergreep, daarom plakken we er een extra e met trema en een n aan vast om het meervoud te maken.
- zwarte dood: bijnaam voor de pest. Bijnamen voor mensen, bevolkingsgroepen of wat dan ook, worden altijd met kleine letters geschreven.
- Spaanse griep: Spaanse met een hoofdletter, maar griep niet. Deze ziekte was oorspronkelijk niet afkomstig uit Spanje, maar waarschijnlijk begonnen in de Verenigde Staten in 1918, in de Eerste Wereldoorlog dus. De landen die in oorlog

waren, verboden hun kranten om over de ziekte te schrijven, omdat dit slecht zou zijn voor het moraal van de bevolking en de legers. Spanje was neutraal in die oorlog. Toen de ziekte eenmaal in Spanje belandde, schreven journalisten daar er wel veelvuldig over. Daardoor ontstond het idee dat de ziekte uit Spanje kwam en is het de Spaanse griep genoemd.

- ervan uit: de uitdrukking is “uitgaan van iets”. Dus ervan wordt aaneengeschreven, maar uit blijft daar los van staan.